D • N
6/8 1950

Samling kring försvaret

Den debatt som uppstått i försvarsfrågan på grund av Koreakriget och den ökade risken för ett allmänt krig lider av en viss oklarhet. Å ena sidan talas om behovet av reformer på lång sikt, reformer som i och för sig kan vara väl motiverade, men som inte rimligen får någon som helst betydelse i det speciella läge från vilket debatten utgår. Å andra sidan talas om skärpt beredskap, varmed i regel brukar menas omedelbart inkallande av förband till särskilt utsatta platser eller rent av en partiell mobilisering; dylika åtgärder kanske snart kan behövas, men för dagen ter de sig inte nödvändiga. Vad det nu gäller synes närmast vara en tredje sak, och därom torde också flertalet deltagare i debatten i grunden vara ense: att inom en mycket kort tid, högst några månader, fylla de luckor, avhjälpa de brister som är mest påtagliga och kännbara och där åtgärder av vikt hinner vidtas på så kort sikt.

Alla lär vara ense om att en sådan snabbrevision. inte bör hindras av hänsyn till kostnader (rätteligen: en tidsförskjutning av kostnader) som måste bli obetydliga i förhållande till vår samlade försvarsbörda och som är försvinnande små i jämförelse med de risker det här gäller. Den naturliga vägen synes vara att hos de ledande militärerna begära de upplysningar och förslag som behövs, och omedelbart behövs, och att låta ledande politiker från alla demokratiska partier granska vad som framkommer och så långt möjligt enas om vad som bör göras; behövs ett riksdagsbeslut, borde detta, sedan väl samförstånd mellan partiledningarna uppuppnåtts, kunna åvägabringas på mycket kort tid.

En på detta sätt begränsad undersökning borde kunna leda till åtminstone ett respektabelt minimum av enighet; det är knappast att befara att partitaktiska synpunkter eller mera allmänna åsiktsdivergenser skall visa sig vara oöverkomliga hinder, då alla inser behovet av att handla och att handla raskt. Möjligen blir valstriden lidande på denna borgfred i en speciell fråga, men både partiledningar och väljare bör kunna ta detta med jämnmod; här gäller det dock ting inför vilka alla i egentlig mening inrikespolitiska spörsmål framstår som oväsentliga.

Negrerna i USA

För bortåt tre år sedan framlade den av president Truman tillsatta kommittén för "medborgerliga rättigheter" sin berömda utredning i rasfrågan. Här klarlades på område efter område hur den principiella jämlikheten inför lagen till stor del gjorts till en fiktion genom offentlig och privat diskriminering mot vissa nationer och raser och framför allt genom segregation av vita och negrer i sydstaterna. Kommitténs program, som vann regeringens understöd, gick ut på en serie lagar och andra åtgärder för tryggande av total likställighet.

President Truman har arbetat energiskt för att göra detta program till en realitet, och majoriteten inom de båda stora partierna har förklarat sig solidarisk med statschefen. När det gällt att genom unionell lagstiftning genomföra förbättringar har emellertid nederlagen varit större än framgångarna. Särskilt i senaten, där staterna har samma representation oberoende av folkmängd, har en fraktion sydstatsmän, ofta stödd av partitaktiskt bestämda republikaner, kunnat hindra positiva beslut. Det senaste och mest remarkabla fallet inträffade i våras. Ett lagförslag som syftade till att omöjliggöra diskriminering vid tillsättande av offentliga och enskilda tjänster gick i huvudsak igenom i representanthuset, men i senaten lyckades man inte nå den erforderliga kvalificerade majoriteten för ett beslut om begränsning av debatten; då det var väl känt att sydstatssenatorerna ämnade driva obstruktion genom ändlösa anföranden, blev det nödvändigt att låta saken falla. På detta sätt får en sydstatsminoritet en reell vetorätt — ett faktum som inte stämmer illa med grundlagsfädernas avsikter, men som innebär ett klart avsteg från demokratiska grundsatser. På sydstatshåll försäkras att man skall sköta om saken själv, varsamt och försiktigt, men var och en vet att varsamheten och försiktigheten i praktiken ofta är liktydig med total overksamhet.

I andra former och genom andra organ har likväl framsteget vunnit nya och betydande segrar under senaste tid. Viktigast är kanske tre av unionens högsta domstol avkunnade utslag i juni månad detta år. Ett av dem, Hendersonfallet, fastslår att någon särbehandling av negrer inte får förekomma i mellanstatlig trafik; därmed är det, vad större järnvägs- och busslinjer angår, slut med det förhatliga system under vilket i Södern vita och negrer fick sitta i särskilda avdelningar och till och med i restaurangvagnen var åtskilda genom förhängen. Två andra mål, Sweatt- och McLaurin-målen, betecknar historiska landvinningar för likställighet i undervisning. Tidigare har högsta domstolen fastställt att om en stat åtskiljer vita och negrer vid universitet och högskolor, måste samma möjligheter beredas båda raserna. Nu gick man ett stort steg längre. I ena fallet förklarade domstolen i ett mål berörande Texas att en kvalificerad negerstudent hade rätt att för högre examen studera vid samma högskola som de vita; upprättandet av en speciell högskola för negrer var inte tillräckligt, eftersom en reell skillnad i värde och prestige kunde väntas föreligga mellan dylika för skilda raser reserverade undervisningsanstalter. I andra fallet bestämdes att en neger som studerade vid en "vit" högskola i alla hänseenden måste likställas med vita studenter; i Oklahoma, som målet närmast gällde, hade myndigheterna sökt att på olika omvägar ge studerande negrer en särställning. Tillsammans utgör de tre domarna ett förkrossande slag mot i Södern allmänt tillämpade former för segregation.

Av betydelse är att de båda högskoleutslagen har starkt stöd inom den opinion som det här närmast gäller. Studenterna i Texas och Oklahoma har med överväldigande majoritet uttalat sig för negrernas likställighet i studier och studentliv. Av lärarna vid universitet och högskolor i Södern som ännu är reserverade för vita har 68 procent uttalat sig mot all segregation. Det kan tilläggas att tusentals kurser i rasfrågor, avsedda att utrota populära fördomar, enligt en nyligen publicerad statistik ges vid Söderns högskolor.

På andra områden är utvecklingen likartad. Inom den amerikanska försvarsmakten har likställigheten steg för steg vunnit terräng, under ihärdig kamp mot de traditionella föreställningarna om negrernas låga intelligens, sexuella vildhet och dåliga lukt. I allt högre grad får negrerna samma utbildningsmöjligheter och samma funktioner som de vita, och man har utan svårigheter kunnat sammanföra vita och negrer i gemensamma kvarter. Vid de egentliga valen, likaväl som vid de i Södern långt viktigare primärvalen av kandidater, röstar negrerna i ständigt större utsträckning, och därigenom påverkas partierna, som är angelägna att fånga de nya väljarna. En undersökning av den aktade organisationen "Southern Regional Council" klargör att pressen i Södern starkt influerats av den allmänna utvecklingstendensen: brott av negrer skjuts inte fram som förr, personalnotiser om negrer förekommer i den "vita" pressen, man börjar använda "mr" och "mrs" om negrer, vilket för några årtionden sedan var otänkbart.

Även om oerhört mycket återstår att göra, är alltså framstegstendensen ostridig. Vid den nyligen hållna konferensen för kulturell frihet i Berlin omvittnade två framstående negrer, George Schuyler och Max Yergan, den väldiga förändringen sedan några årtionden. Antalet negrer i läroverk, yttrade Schuyler bland annat, var år 1910 5.000 och är nu 300.000; antalet negrer vid högskolorna är nu uppe i 70.000, sannolikt en proportionsvis större del av befolkningen än i något europeiskt land. "De framsteg som gjorts under de senaste tio åren är vida större än under de föregående trettio åren. Detta förklarar den färgade minoritetens lojalitet. Amerikas negrer förstår att det amerikanska systemet är hoppet för alla undertryckta folk som har förmågan och viljan att uppnå en fri människas resning."

(Annons).
Er kostym blir Er trotjänare om Ni behandlar den väl, d. v. s. regelbundet låter kemtvätta den vid Saltsjöbadstvätten. Ring redan i dag 19 02 80.

GÖTEBORGS TEKNISKA INSTITUT
Högre teknisk läroanstalt för fackutbildning.
Högre avd.. INGENJÖRSEXAMEN inom olika fack. (Inom elektr. fackavd. kan teoretisk kompetens för A-behörighet förvärvas).
Lägre avd. Utbildning av motor- och maskintekniker, elektr. installatörer (teor. kompetens för B-beh.), vägmästare, byggmästare och tekniker för den kemiska industrien.
Nya kurser börja 21 aug. Begär studieprogram. Tel. (växel) 17 49 40

Flyktingarna i Västtyskland

Under de senaste veckorna har Dagens Nyheter innehållit en rad skildringar av flyktingarnas och "de fördrivnas" läge i Västtyskland. Miljoner människor är utan arbete och utan anständig bostad; hundratusentals barn och ungdomar växer upp i baracker, som enligt en auktoritativ amerikansk rapport inte är människovärdiga, eller driver omkring tiggande och sökande efter arbete. En förbättring av läget på lång sikt och i stor stil kan blott ske genom politiska ingripanden, i första rummet tyska, i andra rummet internationella. Även om vi får fred och en lugnare värld, kommer en lösning av detta problem — ett av efterkrigstidens mest ohyggliga — att kosta många miljarder och många år av ansträngningar och anpassning.

Särskilt när det gäller barnen och ungdomen är emellertid snabb handling nödvändig, och det är möjligt att med begränsade insatser ge utsikter till bärgning och ett hederligt liv. Här kan välgörenheten gripa in, här måste den gripa in. Politisk misstro eller fientlighet kan i varje fall inte stå hindrande i vägen då det gäller dessa som var barn under nazismens tid eller kommit till världen först efter nederlaget. Tvärtom bör varje politisk reflexion stödja den mänskliga medkänslans bud; ur en ungdom i elände och okunnighet föds bittra människor, farliga för sitt lands fred och för världens fred.

Därför bör det arbete som Svenska Rädda Barnen och Röda korset utför stödjas även i fortsättningen. Den svenska hjälpverksamheten får inte ta slut, den är lika behövlig som någonsin. Postgirokontona för dessa organisationer är 900100 respektive 900800.

PRESSGRANNAR

Sveriges ställning till Atlantpakten har aktualiserats genom Koreakrisen — det är inte bara i London, utan också i de nordiska grannländerna som man frågar sig om inte opinionen i vårt land kommer att dra nya slutsatser ur det skärpta läget. Efter hr Erlanders förhandsnej till eventuella inviter ter sig emellertid saken utomordentligt klar för somliga, exempelvis redaktören för Folket (s):

> För dem som ständigt rusar fram och tillbaka i den politiska geografin och gestikulerar och har sig bör det kanske noteras, att Sveriges ståndpunkt till Atlantpakten fixerats inte enbart för den situation som rådde då pakten slöts utan också med sinnet öppet för möjligheterna av ett krig. Varken regering eller riksdag har slarvat ifrån sig prövningen av frågan. Därför är statsministerns förklaring självklar.

Stockholms-Tidningen (fp) har bemödat sig mera och upprepat det gamla argumentet om den värdefulla frist som alliansfriheten skulle ge oss. Mot detta tal genmäler Expressen (fp):

> Isoleringspolitikens förespråkare framhåller att medlemskap i Atlantpakten innebär att vi som "neutrala" i lyckligaste fall kan få någon månads galgenfrist. Man räknar alltså med att Danmark och Norge blir anfallna omedelbart, men inte det neutrala Sverige. Menar Stockholms-Tidningen att Danmark och Norge har större utsikter att kunna försvara Norden än de tre länderna tillsammans? Menar tidningen att Sveriges försvarsläge förbättrats sedan Danmark och Norge eventuellt ockuperats av ryssarna och vårt land avskurits från alla hjälpmöjligheter väster ifrån? Menar tidningen att ett splittrat Skandinavien lättare kan hejda en aggression än ett enat? Menar Stockholms-Tidningen och dess meningsfränder i regering och riksdag att en svensk anslutning till Atlantpaktsstaterna skulle betyda en försvagning av fredens krafter? I så fall råder en rörande enighet mellan isoleringspolitikens förespråkare och Moskva. Man behöver bara läsa Ny Dag för att förstå vems intressen den svenska isoleringspolitiken tjänar. Har detta ingenting alls att säga "neutralitetens" ståndaktiga tennsoldater?

Växande oro bland flyktingarna i Sverige föranleder välgörande klara deklarationer från skilda håll i pressen. Arbetaren (synd.) understryker både vårt intresse av en generös politik och vår moraliska förpliktelse att inte svika dem som sökt skydd hos oss:

> För de relativa små skaror av utländska flyktingar som kommit hit till landet och fått sin utkomst som arbetare måste det påpekas, att de icke lever på vår barmhärtighet, icke för en parasitär tillvaro men hör till dem som tar en med de svenska arbetarna likvärdig del i skapandet av landets rikedomar. Som arbetare och producenter är de närande och icke tärande och har därför egentligen ingenting att tacka vare sig de svenska arbetarna eller det svenska samhället för. De är oss likvärdiga och bör kunna göra anspråk på att bli behandlade som sådana. Och landet borde icke med sådan åtstramad njugghet öppna portarna för deras olyckskamrater. Ingen väljer flyktingskapet av fri vilja men drivs in i dess armar för att rädda livet undan förföljarna. "Har den skeppsbrutne som med sina sista krafter nått fram till en främmande ö frivilligt kommit dit?" frågar den tjeckiske järnarbetaren med fullt fog. De små främlingsspillror som hamnat här i landet är just skeppsbrutna som av ödets tillfälligheter kastats upp på land och bör behandlas som sådana.

Stockholms-Tidningen (fp) skjuter speciellt fram balternas problem:

> De flesta balterna har nu vistats fem år eller längre i Sverige och har helt assimilerats av det svenska samhället. Många har gift sig med svenskar respektive svenskor, deras barn uppfostras i svenska skolor och känner sig helt som svenskar… I dagens spända internationella läge bör det därför ur svensk synpunkt vara en hederssak att inte göra balternas lott tyngre att bära än den är i sig själv: att som flyktingar tvingas in på ny bana i främmande land. Till att börja med bör regeringen gå i författning om att tvätta bort det för dem förolämpande "sovjetmedborgare" ur deras register och sedan på ett smidigt sätt påskynda processen med att göra allt fler balter till svenska medborgare.
>
> Det är anmärkningsvärt att regeringen, som på justitieministerns initiativ för länge sedan skaffat sig resurser att behandla medborgarskapsärenden i raskare takt, ännu inte utnyttjat dessa resurser till att, särskilt för balternas del, nedbringa den höga "normaltiden" för naturalisering.

Ryssdiplomaterna i skärgården diskuteras av Kvällsposten (h) med omotiverat lättsinne:

> Som spionage kan man knappast rubricera de ryska officerarnas utflykt. Det närmast till hands liggande skälet för de sovjetryska exkursionerna på förbjudna områden torde vara behovet för de militära attachéerna och deras närmaste medarbetare att i sin egenskap av officerare med egna ögon få lära sig en del om svensk terräng och kustgeografi i aktuella avsnitt. Det räcker visserligen långt med svenska generalstabskartor med försvarsanläggningarna inprickade, kompletterade med flygfoton och fotografi r. Ännu bättre är det givetvis om så många som möjligt med egna ögon får studera de aktuella avsnitten. Den med dylika förbjudna studier åtföljande hemskickningen är en extra fördel. Ett friskt ombyte av militära diplomater är nyttigt. Ju fler ögon som studerat och ju fler Sverigeexperter den röda generalstaben har, desto bättre. Det föreligger väl alltså knappast något skäl att önska vederbörande syndare "dit pepparn växer". Låt dem för all del sitta kvar och stoppa upp den fortsatta utbildningen.

Från sådana utgångspunkter är det ganska meningslöst att — som den citerade tidningen likväl gör — efterlysa en karskare hållning hos UD. Ett annat sinne för realiteter framträder i Skånska Dagbladet (bf):

> Betänkligt är det att polisen inte har rätt att beslagta de filmrullar, som påträffas hos främlingar. "Den diplomatiska immuniteten hindrar i princip dylika beslag", upplyser UD. Följaktligen kan de ryska diplomaterna lugnt behålla sina filmer och skaffa sig både upplysningar om och bilder av hemliga anläggningar. Det är något galet med detta, att inte filmrullarna undersöks. Innehåller dessa oskyldiga saker bör de naturligtvis återlämnas, och är det bilder av anläggningar föreligger klara bevis om vad syftet med skärgårdsresorna är. Och i så fall har utrikesdepartementet intet annat att göra än att hemställa om återkallande av de diplomater, som förbrutit sig med åberopande av immuniteten.
>
> UD:s uppfattning om den diplomatiska immuniteten är härvidlag inte bara onaturlig, utan också tvivelaktig. Man har ett beklagligt intryck av att hr Undén inte vill gå till botten med frågan.

En speciallärarbefattning i ritteknik II vid Tekniska högskolan i Stockholm söks av civilingenjör Karl Eriksson, Stockholm, förste byråingenjören E. Helge Frieberg, Bromma, ingenjör K. A. Lars Lagerheim, Bromma, och ingenjör Per G. Olsson, Solna.

Dubbeldäckare på svenska vägar

De fyra engelska dubbeldäckade bussarna som för närvarande tar sig fram på svenska vägar från norska gränsen till Stockholm, har många besvärliga trafikfällor att passera. Här en av de svåraste, en bro vid Munksund.

Statsministern:

Försvarskommitténs avvägningsarbete har fått ökad vikt genom Koreakrisen

MALMÖ, lördag.

TT. — En småstat som Sverige har ringa möjligheter att påverka de storas rådslag, som avgör frågan om fred eller krig för världen, sade statsminister Erlander då han på lördagen talade vid Sveriges kristna socialdemokraters årskonferens i Malmö.

Det kunde ju förefalla som om vår litenhet befriade oss från varje ansvar för den internationella utvecklingen. Men litenheten är intet skydd, som kan rädda oss från en katastrofs följder. Det är därför naturligt att Sveriges folk med stor uppmärksamhet följer resultaten av Förenta nationernas försök att visa en angripare att angrepp inte lönar sig. Det är lika naturligt att de senaste veckornas händelser har gjort oss ännu mera medvetna än tidigare om vårt ansvar för frihetens och demokratins tryggande i vårt eget land. Vår litenhet befriar oss icke från ansvaret att efter måttet av våra krafter söka skydda den svenska friheten mot angrepp utifrån.

Vårt lands geografiska förhållanden gör att även begränsade militära resurser kan erbjuda ett betydande motstånd mot en angripare. Sverige har i insikt härom byggt upp ett relativt starkt försvar. De senaste veckornas händelser har ökat beslutsamheten att söka värna vår fred och vårt oberoende.

Inför den ökade internationella spänningen beslöt Sverige i fjol en betydande utvidgning av sitt flygvapen. Alla partier var överens om att anskaffandet av nya kostbara tekniska vapen ställde alltför stora anspråk på våra ekonomiska resurser, om man icke samtidigt gjorde allvarliga ansträngningar att uppväga kostnadsökningarna genom besparingar på andra områden inom det militära. Den Nothinska försvarsutredningen fick till uppgift att skapa ekonomiska förutsättningar för ett stärkande och effektiviserande av det svenska försvaret genom att anvisa besparingsmöjligheter eller genom att förorda en ny avvägning av försvarets uppbyggnad.

Skulle läget bli sådant att ytterligare utökningar visar sig nödvändiga, blir behovet av sparsamhet än mera trängande. Det förefaller under sådana förhållanden som om den nuvarande internationella krisen skulle ha ökat vikten av kommitténs utredningsuppdrag.

Högerledaren hr Hjalmarsons yrkande på att utredningsarbetet skulle avbrytas förefaller vara ett dåligt underlag för en samtidig vädjan om nationell samling kring försvarspolitiken, fortfor statsministern. Jag tillät mig för en månad sedan uttryckа den förhoppningen att oron ute i världen skulle komma oss att starkare känna behovet av samling och samverkan i de stora huvudfrågorna. Med tillfredsställelse konstaterar jag att folkpartiledaren i sitt senaste tal givit sin anslutning till dessa tankegångar genom sitt uttalande att försvars- och utrikespolitiken borde lyftas över valkampanjens inrikespolitiska frågeställningar.

Ingen "polisövervakning" av arbetsmarknaden

Ju mera kännedomen om kommunisternas verkliga avsikter sprids, desto flera svenska medborgare vinns för demokratin, yttrade hr Erlander vidare. Slår inte alla tecken fel, lär höstens val komma att bli något av en folkdom över kommunisternas politik. De på övertygandets väg vunna framgångarna får självfallet icke komma oss att glömma att samhället måste ha möjligheter att förhindra våldsverkare och vettvillingar att skada livsviktiga värden. Det är emellertid svårt att förstå vad som skulle vinnas med en offentlig debatt om utformningen av polisens skyddsåtgärder. Syftar en sådan diskussion att förbereda polisiär övervakning av stora delar av den svenska arbetsmarknaden, kan det lika gärna först som sist fastslås att socialdemokratin icke ämnar medverka.

Allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka hade på lördagen årsmöte i Göteborg. Man dryftade frågan om föreningens omorganisation och beslöt tillsätta en kommitté med uppgift att framlägga förslag härom vid ett extra möte. Årsmötet beslöt att styrelsen skall kvarstå i avvaktan på nästa möte, till vilket inbjudan ingått från Umeå. Man har planer att anordna ett nordiskt möte i Finland. (TT, Göteborg.)

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: *Dagsnyheter.*
Postgiro nummer 1616 (för annonser) 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: *Herbert Tingsten.* (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Kihlberg.*
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Hedman.*
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: *Helge Heilborn.*
PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplagan
Månad .. 4: 75 Kvartal .. 13: 75
Halvår .. 27: — Helår .... 54: —
SENASTE ANNONSPRISLISTA daterad 12/5 1950 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Sthlm.

Sinnesslöas utbildning mogen för omläggning

15:e allmänna svenska sinnesslövårdsmötet fortsatte på lördagen i Göteborg, och därvid dryftades bl. a. problemet "Vad blir det av våra barn?" Inspektör Ragnhild Jungner, Stockholm, inledde överläggningen med att lämna en redogörelse för en preliminär undersökning bland omkring 1.700 avgångna elever under åren 1936—1946.

Undervisning och utbildning är nu upplagd så att jordbruket, skogsskötseln och trädgårdsarbetet skall ge anstalternas elever de bästa möjligheterna, sade fröken Jungner, men med en viss förvåning konstaterar man att de flesta hamnat inom industri och hantverk. Av de manliga finns f. n. 43 procent i denna grupp, 29 inom jordbruk, 15 procent inom samfärdsel, handel m. m. Dessa siffror visar att det behövs en omläggning av undervisning och utbildning.

Bestyrer S. Eik, Norge, talade därefter över ämnet: "Omkring yrkesskolene for evneveike", och därefter uppstod ett mycket livligt meningsutbyte i det av fröken Jungner och hr Eik behandlade spörsmålet. Inlägg gjordes av bl. a. rektorerna Daniel Melin, Johannesberg, Signe Sehlin, Stockholm, och Elin Risling, Rickomberga. (TT, Göteborg.)

Brittisk Propagandafärd

Fyra dubbeldäckade London-bussar besöker i dagarna Sverige på en propagandafärd för nästa års stora engelska evenemang, "Festival of Britain". De kommer närmast från Norge och stannar här några dagar för att via Köpenhamn fortsätta resan genom stora delar av västra Europa.

— ny merit för BP

En sådan kontinentfärd med dessa för Londontrafiken specialbyggda mastodontfordon ställer väldiga krav ej minst på motorbränsle och service. Dessa viktiga detaljer ha under hela propagandafärden anförtrotts uteslutande åt BP.

Bakom den gul-gröna BP-skölden stå de världsomspännande resurser och den good-will som skapats av ANGLO-IRANIAN OIL COMPANY, Ltd.

SVENSKA BP
OLJEAKTIEBOLAG

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.